

Addendum (2018): Een nieuw inzicht over de oorsprong van de Tabula Peutingeriana (TP)?

Michael Rathmann lanceerde in zijn *Tabula Peutingeriana. Die einzige Weltkarte aus der Antike* (Wissenschaftliche Buchgesellschaft, Darmstadt, 2018) een nieuw idee over de oorsprong van de TP. Hij geeft toe dat hij geen harde bewijzen kan leveren maar hij maakt zijn thesis wel aantrekkelijk. Het archetype van de TP zou terug gaan op het wereldbeeld van Eratosthenes (276-194). Zijn belangrijkste argument is wel dat de omvang van de TP en de oecumene van Eratosthenes samenvallen. Het is inderdaad opvallend en verwonderlijk dat de TP zich zo ver naar het Oosten uitstrekt. Bovendien staan er een paar opvallende referenties op de kaart die naar Alexander de Grote wijzen: het Alexander altaar, en *hic Alexander responsum accepit: usque quo*.

Zijn tweede argument steunt op een interpretatie van Ptolemaeus die in het begin van zijn *Geographia* een onderscheid maakt tussen geografie en chorografie: “De geografie is een grafische voorstelling van de gekende zones van de aarde, als een geheel met zijn meest algemene kenmerken. Daartegenover staat de chorografie die de aarde verdeelt in streken en ze afzonderlijk voorstelt, elk op zich met een menigte kleine gegevens zoals havens, steden, dorpen, loop van grote stromen enz.” Rathmann gaat er van uit dat de TP een chorografische kaart is in de betekenis van Ptolemaeus. Er staan inderdaad op de TP veel ‘chorografische’ gegevens.

De manier waarop de auteur de overlevering van het Weense handschrift van de TP beschrijft, kan als een derde argument bekeken worden. Wanneer het archetype rond 200 v. Chr. ontstond, moet het op papyrus geschreven zijn en frequent overgeschreven (met kans op fouten) tot het rond 100 na Chr. op perkament geschreven werd. Bij elke uitgave werd de informatie steeds verder geactualiseerd. Een mooi voorbeeld is ongetwijfeld de tekst: *vroeger heette de stad Jeruzalem, nu Aelia Capitolina*.

WdS december 2018